

HÜADK FOLKLOR ARŞİVİ DERLEME FİŞLERİ: DENİZLİ 1938

Başvuru Tarihi: 24.11.2022 / Kabul Tarihi: 19.01.2023 / Özgün Makale

Gözde GÜRÜN DEMİRERİDEN¹
BURCU TUNAKAN²

ÖZ

HÜADK (Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı) Folklor Arşivi, 1937-1952 yılları arasında, Türkiye'nin 62 ilinin 246 yerleşim merkezinde Muzaffer Sarısözen başkanlığında gerçekleştirilmiş 17 derleme gezisinden elde edilen Halk Müziği derleme kayıtları, dokümanları, mum ve taş plaklarından oluşan önemli bir müzik arşividir. Derleme gezilerine Muzaffer Sarısözen, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Ulvi Cemal Erkin, Halil Bedii Yönetken, Cevad Memduh Altar, Tahsin Banguoğlu ve Rıza Yetişen gibi önemli isimler derleyici olarak katkı sağlamışlardır. İlk derleme çalışması 1937 yılında Sivas, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Trabzon ve Rize illerinde yapılmış ve 588 halk ezgisi toplanmıştır. İkinci derleme gezisi ise 1938 yılında, Kütahya, Afyon, Denizli, Aydın, İzmir, Manisa, Balıkesir illerinden toplanan 604 adet ezgi ile gerçekleşmiştir.

Bu çalışma, HÜADK Folklor Arşivi'nde bulunan 10-11 Temmuz 1938 tarihleri arasında Denizli'de gerçekleştirilmiş olan derleme gezisine ilişkin "Denizli 1938" dosyasındaki belgelerin tanıtılmasını ve derlenen eserler hakkında söz konusu belgelerde kayıt altına alınmış bilgilerin bir araya getirilerek aktarılmasını amaçlamaktadır. Denizli 1938 dosyasında 35 adet derleme fişi bulunmakta, fişlerde 25'i sözlü, 10'ü çalgısal toplam 35 adet eserin derleme bilgisi yer almaktadır. Derleme fişleri incelenirken, çalışmaya konu olan eserlerin başlıkları, hangi derleme fişinde yer aldıkları, plak numaraları, plaktaki yerleri ve sayı bilgileriyle birlikte, fişte yer alan kaynak kişi künyesi ile eser sözlerine ve derleyici yorumlarına ilişkin bilgiler, aslına sadık kalınarak aktarılmış, ulaşılan sonuçlar tablo ve grafik gösterimleriyle sergilenmiştir.

Çalışmada, Arşiv'de söz konusu dosya dışında kalan diğer belgeler de mercek altına alınıp derleme fişlerindeki bilgilerle karşılaştırılarak tespit edilen değişiklikler ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: HÜADK Folklor Arşivi, Ankara Devlet Konservatuvarı, Arşiv, Denizli, Temmuz 1938.

¹ Araştırma Görevlisi, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Müzik Bilimleri Bölümü,
E-posta: gozdegurun@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2109-8804

² Öğretim Görevlisi, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Müzik Bilimleri Bölümü,
E-posta: meryemburcu.tunakan@hacettepe.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-7283-0615

HÜADK FOLKLORE ARCHIVE COMPILATION FORMS: DENİZLİ 1938

ABSTRACT

HUASC (Hacettepe University Ankara State Conservatory) Folklore Archive is an important music archive consisting of Folk Music compilation records, documents, wax records and gramophone records collected from 17 compilation trips conducted by Muzaffer Sarısözen in 246 settlements in 62 provinces of Turkey between 1937-1952. Important names such as Muzaffer Sarısözen, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Ulvi Cemal Erkin, Halil Bedii Yöken, Cevad Memduh Altar, Tahsin Banguoğlu and Rıza Yetişen contributed to the compilation trips as compilers. The first compilation study was made in 1937 in Sivas, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Trabzon and Rize provinces and 588 folk tunes were collected. The second compilation trip took place in 1938 with 604 melodies collected from Kütahya, Afyon, Denizli, Aydın, İzmir, Manisa, Balıkesir.

This study aims to introduce the documents in the "Denizli 1938" file of the compilation trip carried out in Denizli between 10-11 July 1938 in the HUASC Folklore Archive and to bring together and convey the information recorded in the said documents about the collected works. There are 35 compilation forms in the Denizli 1938 file, and the compilation information of a total of 35 works, 25 of which are verbal and 10 of which are instrumental. While examining the compilation forms, the titles of the works that are the subject of the study, which compilation form they are included in, their record numbers, their places on the record and the number information and the information about source person, the information about the words of the work and the compiler's comments was transferred faithfully to the original, and the results were displayed in tables and graphics.

In the study, other documents in the Archive, other than the aforementioned file, were also examined and compared with the information in the compilation forms, and the changes identified were revealed.

Keywords: HUASC Folklore Archive, Ankara State University, Archive, Denizli, July 1938.

1. GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, 10-11 Temmuz 1938 tarihleri arasında Denizli’de gerçekleştirilmiş olan derleme gezisine ilişkin olarak HÜADK (Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı) Folklor Arşivi’nde ³ bulunan yazılı belgelerin tanıtılması ve derlenen eserler hakkında söz konusu belgelerde kayıt altına alınmış bilgilerin bir araya getirilerek aktarılmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda, Arşiv’de muhafaza altında bulunan yazılı belgeler arasında Denizli derlemeleriyle ilgili olanlar tespit edilmiş ve söz konusu belgelerin orijinal nüshaları titizlikle incelenmiştir. Çalışmada mercek altına alınan söz konusu belgeler şunlardır:

- *Denizli 1938* başlıklı dosyada bulunan, el yazısıyla doldurulmuş 35 adet derleme fişi
- Kaynak kişilerin fotoğraflarının yer aldığı 2 adet sayfa
- “10.7.1938’den 11.7.1938’e Denizli” ibaresinin yer aldığı küçük bir not kâğıdı
- “Arşivce ve Piyasaca Derlenen Plakların Listesi” başlıklı dosyada yer alan, daktiloyla yazılmış liste
- “F. Arşivinin derlediği plaklar No:1–410” başlıklı *Ankara Devlet Konservatuvarı Demirbaş Defteri*’nde yer alan, el yazısıyla yazılmış liste

Dosyanın ilk iki sayfasında, kaynak kişilerin numaralandırılmış fotoğrafları, altlarında eski harfli Türkçe (Osmanlıca) el yazısıyla yazılmış ad ve soyadlarıyla birlikte yer almaktadır. Derleme fişlerinde sağ üstte yer alan fotoğraf boşluğunda bu numaralar belirtilmiştir. Ancak dosyada fotoğraf numarası verilmeyen fişler de mevcuttur; bu durumda kaynak kişinin ad ve soyad bilgilerinden fotoğraf görseline ulaşmak mümkündür. Söz konusu fotoğrafların yer aldığı 2 sayfa ve fotoğrafların temsil ettiği kişilerin günümüz Türkçe’ sine çevrilmiş ad ve soyadlarının yer aldığı liste, çalışmanın sonunda yer alan “EK” kısmında verilmiştir.

Denizli 1938 dosyasında 35 adet derleme fişi bulunmakta ve her derleme fişinde sadece 1 esere ait bilgiler sunulmaktadır.

³ Çalışma içinde bundan böyle “Arşiv” ifadesi kullanılacaktır.

Söz konusu eserlerin listesi, ilgili ses kayıtlarının arşivdeki yerini belirten plak numaraları, plaktaki yerleri ve sayı bilgileri Tablo 1’de sergilenmektedir:

Tablo 1. Derleme Fişlerinde Yer alan Eserler: Başlık, plak numarası, plaktaki yer ve sayı bilgileri

DF ⁴	Eserin Başlığı	Plak Nr.	Plaktaki Yeri	Sayı ⁵
1	<i>Davas Kırtı</i>	K/200	A1	176
2	<i>Koca Mustafa Türküsü</i>	K/200	a2	178
3	<i>Davas Zeybeği</i>	K/200	b1	177
4	<i>Denizli Türküsü ve Bergama Zeybeği</i>	K/200	b2	179
5	<i>Topalların Mehmedin</i>	K/200	b3	181
6	<i>Gündüz Bey Türküsü</i>	K/201	a1	180
7	<i>Davas Zeybeği</i>	K/201	a2	182
8	<i>Aşağıdan Gelir Akbaba Kuşlar</i>	K/201	b1	183
9	<i>Gittiğim Yollar Birinci Yoldur</i>	K/201	b2	184
10	<i>Köşkdere Zeybek Havası</i>	K/202	a1	187
11	<i>Ferai Zeybek Havası</i>	K/202	a2	188
12	<i>Seksileme</i>	K/202	a3	189
13	<i>Süvariler Aman Aman</i>	K/202	b1	185
14	<i>Denizli Üç Parmak Zeybek Oyunu</i>	K/202	b2	186
15	<i>Sarayköy Zeybeği</i>	K/203	a1	200
16	<i>Caminin İçinde Çınar Ağacı</i>	K/203	a2	201
17	<i>Serenler (Denizli Zeybeği)</i>	K/203	a3	203
18	<i>Peşrev (Kadın Oyun Havası)</i>	K/203	b1	202
19	<i>Alaylı Türküsü</i>	K/203	b2	204
20	<i>İğri de Büğrü Denizli’den Geçdin mi?</i>	K/203	b3	205
21	<i>İğri de Büğrü Denizli’nin Yolları</i>	K/204	a1	206
22	<i>Şu Çavdırda Bir Kuş Var</i>	K/204	a2	207
23	<i>Tefenni Oyun Havası</i>	K/204	b1	208

⁴ Eserin kaç numaralı “derleme fişi”nde olduğunu belirtmek üzere kullanılan kısaltmadır. Dosyada derleme fişlerine, derleyenler tarafından numara verilmemiştir; ancak bu çalışmada fişler, dosyada dizili bulunduğu sıra ile numaralandırılmış, bu sıraya göre incelenmiştir.

⁵ Derleme fişlerinin sol üst köşesinde “T.C. Kültür Bakanlığı Ankara Konservatuvarı Sayı:” ifadesi yer almaktadır; her fiş için bu ibarenin altında bir sayı numarası verilmiştir. Sütündeki “Sayı” ifadesi bu bilgiyi göstermektedir. Bu sayılar, fişlerin dosyada dizili olduğu sıraya göre aynen korunarak tabloya eklenmiştir,

24	<i>Ben Bilemedim Benim de Yarım Hangisi? (Oyun Havası)</i>	K/204	b2	209
25	<i>Bayhar Havası</i>	K/205	a1	210
26	<i>Zeybek</i>	K/205	a2	201
27	<i>Ovanın Darısını</i>	K/205	a3	203
28	<i>Emmim Oğlu</i>	K/205	b1	202
29	<i>Davas Zeybeği</i>	K/206	a1	204
30	<i>Kadın Oyun Havası</i>	K/206	a2	205
31	<i>Arabaya Taş Koşdum</i>	K/206	a3	206
32	<i>Adını da Sevdiğim (Afşar Beyleri)</i>	K/206	b1	207
33	<i>Dervent Dereleri Yol Vir Geçelim</i>	K/207	a	208
34	<i>Oğlanın Adı Hacı Mülazım</i>	K/207	b1	209
35	<i>Uzun Uzun Kavak Dallarında Fadimem</i>	K/207	b2	210

Derleme fişlerinde belirtildiği üzere, bütün eserler; Hasan Ferid Alnar, Cevad Memduh Altar, Tahsin Banguoğlu, Halil Bedii Yönetgen ve Rıza Yetişen'den oluşan bir ekip tarafından derlenmiştir. Derleyici isimleri, fişlerde soyadlarıyla belirtilmiştir.

2. YÖNTEM

Çalışmaya konu olan eserlerin başlıkları, hangi derleme fişinde yer aldıkları, plak numaraları, plaktaki yerleri ve sayı bilgilerinin “GİRİŞ” bölümünde, tek bir tabloda verilmesi uygun görülmüştür. Fişte yer alan kaynak kişi bilgileri ile eser sözlerine ve derleyici yorumlarına ilişkin bilgiler ise çalışmanın “DENİZLİ 1938: DERLEME FİŞLERİNDE YER ALAN ESERLER” başlıklı bölümünde ele alınmış, her bir eser kendi adını taşıyan başlık altında tek tek incelenmiştir.

Derleme fişleri, fişlerde yer alan eserler ve sayı numaraları dosyada dizili olduğu sıraya göre numaralandırılarak başlıklandırılmıştır.

Derleyenler tarafından el yazısı ile doldurulmuş olan fişlerde, söz konusu eserler hakkında not edilmiş olan bilgiler incelenerek fişe kaydedildiği şekliyle, yazımda herhangi bir düzeltme veya değişiklik yapılmadan, detaylı olarak aktarılmıştır. Bu aktarım sürecinde takip edilen işlem basamaklarını örnek bir derleme fişi üzerinden açıklamak yararlı olacaktır:

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
Ankara Konservatuarı
Sayı: 178

Fotoğraf yeri
7

DERLEME FİŞİ

Söyleyenin adı ve yaşı: *Yönelim Nispet 50*
Mesleği: *Lokantörler Cemalçyör.*
Memleketi: vilâyeti *İstanbul* kazası *Merkez* köyü *Plakçı an. mbl.*
Kimden, ne zaman, nerede öğrendiği:
Hacı İsmail oğlunun is.

Çalanın adı ve yaşı:
Mesleği:
Memleketi: vilâyeti _____ kazası _____ köyü _____
Kimden, ne zaman, nerede öğrendiği: _____

Parçanın adı: *Koca Mustafa Türküsü*
Alındığı yer ve tarih: *İzmir (Merkez) 10. 7. 1938*
Plak numarası: *A/39-764 K/200*
Plakdaki yeri: *A 4 az 200 az*

Parçanın kimler tarafından alındığı:
*Altın, Yönelim, Boşuçoğlu,
Akınar, Yılmaz.*

PARÇANIN TEKSTİ	DÜŞÜNCELER
<i>Galkar galkar yayalara dayandım Keten gömlek al garlara boyandı Galka gidelim ferit mefret dağlara Dağlar değil anar simbielli kaflara</i>	<i>Parçanın refakatinde İzmir için Çoğun yok.</i>
<i>Bu kuruclar atar tar ^{üz} zaman Koca Mustafa dumanından duramaz Galka gidelim bu yer bize yaramaz Alle gelin sarım benim yarımı.</i>	

NOT: Uzun tektarlere fişin arkasında da devam edilecektir.

Görsel 1. “Koca Mustafa Türküsü” Derleme Fişi

Örnek derleme fişinde görüldüğü üzere; sayfanın üst yarısında, kaynak kişiye ilişkin temel bilgiler verilir ardından eserin adı, alındığı yer ve tarih, plak numarası, plaktaki yeri ve hemen alt satırda da parçanın kimler tarafından alındığı, derleyenlerin soyadları belirtilmiştir. Sayfanın alt yarısında ise “PARÇANIN TEKSTİ” ve “DÜŞÜNCELER” başlıklarıyla ikiye ayrılmış bir düzende, eserin sözleri ve derleyenlerin yorumlarına yer verilmiştir. Bazı fişlerde, derleyenler, esere ait sözleri aktarırken sayfada yer kalmaması durumunda, “DÜŞÜNCELER” başlıklı kısmı ya da sayfanın arkasını da kullanmışlardır. Derlenen eserin çalgısal bir tür olduğu, yani herhangi bir söz içermediği durumlarda ise bu kısımlar sadece derleyen yorumları için

kullanılmıştır. Derleme fişlerinin bazılarında, eserler sözlü olmasına rağmen parça sözlerinin fişe kaydedilmediği durumlar da söz konusudur.

Çalışmada, derleme fişlerinde yer alan kaynak kişiye ilişkin bilgileri sunmak için “Kaynak Kişi Künyesi” başlıklı tablolardan yararlanılmıştır:

Tablo 2. Örnek: Koca Mustafa Türküsü Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	İsmail Uzun (S)
Yaş/Doğum Yılı	50
Meslek	Lokantada saz çalıyor
Memleketi	Denizli/Merkez, Fesliyan Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Hapishane

Tablo 2’de birinci satırın ilk sütunundaki “Ad Soyad”ın yanında parantez içinde verilen “S” harfi “söyleyen”, “Ç” harfi “çalın” anlamına gelmekte olup icracının vokal ya da çalgısal performanslardan hangisini gösterdiğini anlatmak için kullanılmıştır. Birden fazla kaynak kişinin yer aldığı derleme fişlerinde, tablodaki sütun sayısı artırılıp kişiler hakkında buna göre bilgiler sunulmuştur.

Derleme fişlerinin bazılarında, “Söyleyenin/Çalanın Adı ve Yaşı” başlığının yanında, kaynak kişinin yaş bilgisi rakam olarak belirtilmişken bazılarında Rumi takvime göre doğum yılı verilmiştir. Böyle durumlarda Rumi takvim yılının yanına (R) ibaresi eklenip yanına Miladi takvim karşılığı yazılmıştır.

Kaynak kişi bilgilerini gösteren tablolardan sonraki paragrafta, “PARÇANIN TEKSTİ” VE “DÜŞÜNCELER” kısımlarında yer alan bilgiler, herhangi bir düzeltme yapmadan, olduğu gibi verilmiştir.

3. DENİZLİ 1938: DERLEME FİŞLERİNDE YER ALAN ESERLER

3.1. Davas⁶ Kırtı

10 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 3’te sergilenmektedir:

⁶ “Davas”ın, Denizli’nin bir ilçesi olan “Tavas”ı ifade ettiği düşünülmektedir.

Tablo 3. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	İsmail Uzun (S)
Yaş/Doğum Yılı	50
Meslek	Lokantada Sazende
Memleketi	Denizli/Merkez, Fesliyan Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Bir senedir mahpus yattığı hapisane

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*At bağladım “Denizli”nin hanına
Mekare tuttum güzellerin yanına
Pazar ettim şeftalinin onuna
Şeftali pazarı guruldu galdı
Güzelin uçkuru çözüldü galdı

Menekşeden martinimin demiri
Teslim olmam ölüm Allahın emri
Fransızdan gelmiş bunun emri
Avcular üstüne bazılan gelir
Yiğidin alnına yazılan gelir*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Bozuk⁷ refakatinde okudu. Dizelerinin çoğu yok” ifadeleri yer almaktadır.

3.2. Koca Mustafa Türküsü

10 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 4’te sergilenmektedir:

Tablo 4. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	İsmail Uzun (S)
Yaş/Doğum Yılı	50
Meslek	Lokantada saz çalıyor

⁷ “Bozuk” bağlama benzeri bir telli çalgıdır, aynı zamanda bağlama düzenlerinden birine verilen isimdir (Gazimihal, 2001, s. 111-112).

Memleketi	Denizli/Merkez, Fesliyan Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Hapishane

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Galkar galkar gayalara dayandım
Keten gömlek al ganlara boyandı
Galk gidelim Ferit Mehmet dağlara
Dağlar değil mor sümbüllü bağlara

Buhurcular atar atar uzamaz
Goca Mustafa dumanından duramaz
Galk gidelim bu yer bize yaramaz
Allı gelin sarsın benim yaremi*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Bozuk refakatinde. Dizelerinin çoğu yok” ifadeleri yer almaktadır.

3.3. Davas Zeybeği

10 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 5’te sergilenmektedir:

Tablo 5. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	İsmail Uzun (S)
Yaş/Doğum Yılı	50
Meslek	Lokantada saz çalıyor
Memleketi	Denizli/Merkez, Fesliyan Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Hapishane

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Bozuk ile. Dizelerinin çoğu yok” ifadeleri yer almaktadır.

3.4. Denizli Türküsü ve Bergama Zeybeği

10 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 6’da sergilenmektedir:

Tablo 6. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	İsmail Uzun (S)
Yaş/Doğum Yılı	50
Meslek	Lokantada saz çalıyor
Memleketi	Denizli/Merkez, Fesliyan Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Hapishane

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Çaya girdim çizme ile
Yar bulamadım gezme ile
Çok gabadayılar aldattım
Giyisi oyalı yazma ile*

*Aman aman inanamıyorum ben
Sözlerine dayanamıyorum ben*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Bozuk ile. Dizelerinin çoğu yok” ifadeleri yer almaktadır.

3.5. Topalların Mehmedin Türküsü

10 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 7’de sergilenmektedir:

Tablo 7. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	İsmail Uzun (S)
Yaş/Doğum Yılı	50
Meslek	Sazcı
Memleketi	Denizli/Merkez, Fesliyan Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Hapishane

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

(Haydi aman da haydi)

*İlimon kestim belinden
Nasıl gydın sen benim ölücek yanımdan
Sen de benim beş on senelik yârimsen
Golay aman golay da gurtulamazsın elimden*

Haydi aman da haydi aman

*İnek ile danası
Gızı bana da yanmış ne garişir anası*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Bozuk refakatinde. Dizelerinin çoğu yok” ifadeleri yer almaktadır.

3.6. Gündüz Bey Türküsü

10 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 8’de sergilenmektedir:

Tablo 8. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyadı (S/Ç)	İsmail Uzun (S)
Yaş/Doğum Yılı	50
Meslek	Lokantada saz çalar
Memleketi	Denizli/Merkez, Fesliyan Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Hapishane

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Hışır hışır öter Sarı çayın dalları
Şingir mingir öter gıratımın nalları
Üstümüzden geçen bayram ayları
Dönmeyin doğuşelim de Gündüz Beyi
Sümbül sandım şu derenin otunu
Menekşeler beslesinler gıratımı*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Bozuk refakatinde. Dizelerinin çoğu yok” ifadeleri yer almaktadır.

3.7. Davas Zeybeği

11 Temmuz 1938’de Denizli’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 9’da sergilenmektedir:

Tablo 9. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hacı M. Salih Çalgı (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1302 (R) 1886-1887 ⁸
Meslek	Mızıkacılık, Denizli Halkevi Bando Öğretmeni
Memleketi	Denizli/Denizli, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Harbiye Nezaret Bandosı, Halktan

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise

“Klarnet

a) oyun yeri

b) gezinme yeri” ifadeleri yer almaktadır.

3.8. Aşağıdan Gelir Akbaba Kuşlar

11 Temmuz 1938’de Denizli’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 10’da sergilenmektedir:

Tablo 10. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Kalenderoğlu İbrahim (S)
Yaş/Doğum Yılı	80

⁸ Rumi takvim yılını Miladi takvim yılına çevirirken Türk Tarih Kurumu’na ait ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/ web adresine başvurulmuştur. Derleme fişlerinde, kaynak kişilerin doğum tarihlerine ilişkin ay ve gün bilgisi belirtilmediği için bazı durumlarda Miladi Takvim karşılığı olarak -“1886-1887” örneğinde olduğu gibi- iki ardışık yıl bilgisi verilmektedir.

Meslek	Manifaturacı
Memleketi	Denizli/Merkez, Altıntop Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Aşağıdan gelir akbaba guşlar
Gitmedi ileri tuttuğum yollar
Anadan babadan anmayan başlar
Gider diyar gurbete onar mı sandın?

Servinin dalları yere eğilmez
Garşıdan garşıya güzel sevilmez
Varup gapusuna gul olmayınca
Yanup ocağında kül olmayınca*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise türkünün devamı olduğu tahmin edilen aşağıdaki sözler yer almaktadır:

*A gız senin ile bir bağ tutalım
Üzümün yiyelim gülün kokalım
Sarılalım sarmaşalım yatalım
Sevisi mahşere vardı den varsın*

3.9. Gittiğim Yollar Birinci Yoldur

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 11’de sergilenmektedir:

Tablo 11. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hüseyin Saygın (S)
Yaş/Doğum Yılı	1324 (R) 1908-1909
Meslek	Rençber
Memleketi	Denizli/Merkez, Kethüda Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Gittiğim yollar birinci yoldur
Tatar deresine varınca dizgini doldur
Sen nerenin Kürdüsün aslını bildir
Yakarım da canına ah der Mehmet Çavuş

Köroğlu da der ki bende bu yiğitlik kadim
Mersin dağlarında ünlenir adım
Senin gibi çok Mehmet Çavuş yedim
Yakarım da canına a da der Kürdoğlu*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında herhangi bir ifade yer almamaktadır.

3.10. Köşkdere Zeybek Havası

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 12’de sergilenmektedir:

Tablo 12. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hacı M. Salih Çalgı (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1302 (R) 1886-1887
Meslek	Denizli Halkevi Bando Öğretmeni
Memleketi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Harbiye Nezareti Bandosı, Halktan

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Klarinet ile” ifadeleri yer almaktadır.

3.11. Ferai Zeybek Havası

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 13’te sergilenmektedir:

Tablo 13. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hacı M. Salih Çalgı (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1302 (R) 1886-1887

Meslek	Denizli Halkevi Bando Öğretmeni
Memleketi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Harbiye Nezareti Bandosu, Halktan

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Klarinet ile” ifadeleri yer almaktadır.

3.12. Seksileme

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 14’te sergilenmektedir:

Tablo 14. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hacı M. Salih Çalgı (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1302 (R) 1886-1887
Meslek	Denizli Halkevi Bando Öğretmeni
Memleketi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Harbiye Nezareti Bandosu, Halktan

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Klarinet ile” ifadeleri yer almaktadır.

3.13. Süvariler Aman Aman

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 15’te sergilenmektedir:

Tablo 15. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hasan Hüseyin Sücüllü (S)
Yaş/Doğum Yılı	1319 (R) 1903-1904
Meslek	Borsa Kontrol Memuru
Memleketi	Denizli/Merkez, Musa Ağa Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

Süvariler amanın aman inip gelir fidan boylum enişten
Goca da bıçak görünmüyor gümüştten
Benim de yârim aman aman yeni geldi fidan boylum cümbüşten

Vur davulcu davuluna (da) inlesin
Ben gidiyom yeşil deniz dinlesin

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında herhangi bir ifade yer almamaktadır.

3.14. Denizli Üç Parmak Zeybek Oyunu

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 16’da sergilenmektedir:

Tablo 16. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hacı M. Salih Çalgı (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1302 (R) 1886-1887
Meslek	Denizli Halkevi Bando Öğretmeni
Memleketi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Harbiye Nezareti Bandosı, Halktan

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Klarinet ile” ifadeleri yer almaktadır.

3.15. Sarayköy Zeybeği

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 17’de sergilenmektedir:

Tablo 17. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hacı M. Salih Çalgı (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1302 (R) 1886-1887
Meslek	Denizli Halkevi Bando Öğretmeni
Memleketi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Harbiye Nezareti Bandosı, Halktan

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Klarinet ile” ifadeleri yer almaktadır.

3.16. Caminin İçinde Çınar Ağacı

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 18’de sergilenmektedir:

Tablo 18. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Nevzat Üreyil (S/Ç)
Yaş/Doğum Yılı	21
Meslek	Sazcı
Memleketi	Denizli/Merkez
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Saz ile okudu” ifadeleri yer almaktadır.

3.17. Serenler (Denizli Zeybeği)

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 19’da sergilenmektedir:

Tablo 19. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Nevzat Üreyil (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	21
Meslek	Sazcı
Memleketi	Denizli/Merkez
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Yalnız saz ile” ifadeleri yer almaktadır.

2.18. Peşrev (Kadın Oyun Havası)

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 20’de sergilenmektedir:

Tablo 20. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Nevzat Üreyil (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	21
Meslek	Sazcı
Memleketi	Denizli/Merkez
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Yalnız saz ile” ifadeleri yer almaktadır.

3.19. Alaylı Türküsü

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 21’de sergilenmektedir:

Tablo 21. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Salih Sücüllü (S)
Yaş/Doğum Yılı	40
Meslek	Buğday Koruma Muhafaza Memuru
Memleketi	Denizli/Merkez, Sücüllü Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Nevzat Üreyil saz ile refakat etti. (Hüviyet için 193. fişe müracaat).” ifadeleri yer almaktadır.

3.20. İğri de Büğrü Denizli’den Geçdin mi?

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 22’de sergilenmektedir:

Tablo 22. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Salih Sücüllü (S)
Yaş/Doğum Yılı	40
Meslek	Buğday Koruma Muhafaza Memuru
Memleketi	Denizli/Merkez, Sücüllü Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Nevzat Üreyil saz ile refakat etti. (Hüviyet için 193. fişe müracaat). Plak bozuk ve eksiktir.” ifadeleri yer almaktadır.

3.21. İğri de Büğrü Denizli'nin Yolları

11 Temmuz 1938'de Denizli Merkez'den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 23'te sergilenmektedir:

Tablo 23. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Salih Sücüllü (S)
Yaş/Doğum Yılı	40
Meslek	Buğday Koruma Muhafaza Memuru
Memleketi	Denizli/Merkez, Sücüllü Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Nevzat Üreyil refakat etti. (Hüviyet için 193. fişe müracaat).” ifadeleri yer almaktadır.

3.22. Şu Çavdırda Bir Kuş Var

11 Temmuz 1938'de Denizli Merkez'den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 24'te sergilenmektedir:

Tablo 24. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Şükrü Atlay (S)
Yaş/Doğum Yılı	22

Meslek	Lise 10. sınıf talebesi
Memleketi	Denizli/Acıbadem ⁹ , Aşağı Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

Şu çavdırda bir guş var (amanın)
Ganadında gümüş var (yandım)
O da gitti gelmedi (Haydi)
Bugün bunda bir iş var
Doldur, doldur Sürmeli gelin içelim aman
İçelim de düşmanları seçelim aman

Şu Çavdırın hanında
Garagolu yanında
Ortaklığın mı vardı?
Haydi Sarahmedin ganında
Nolacak Ferdun Beyim nolacak
Bizim ile taş damlar mı dolacak?

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Eğlence yerinde çalmak için. Saz ile okudu.” ifadeleri yer almaktadır.

3.23. Tefenni Oyun Havası

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 25’te sergilenmektedir:

Tablo 25. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Sait Aydın (S)
Yaş/Doğum Yılı	1330 (R) 1914-1915 (M)
Meslek	Arabacı

⁹ Derlemeci, daha sonraki fişlerde Şükrü Atlay’ın memleketini “Denizli/Acıpayam” olarak yazmıştır. Denizli’nin bir ilçesi olan “Acıpayam”ın doğru bilgi olduğu, bu fişte bu bilginin yanlışlıkla “Acıbadem” olarak yazıldığı düşünülmektedir.

Memleketi	Burdur/Tefenni, Kır Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Tefenni/Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Evlerim evlerim bir uçtan uca
İçinde yatmadım üç gün aman¹⁰*

*Hanaylar yaptırdım yüksek galdırım
Galdırımdan düştüm beni galdırın*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Zenci. Denizli 51. Piyade Alayı 2inci Tb. 6. Bl. efradından. Saz refakatinde” ifadeleri yer almaktadır.

3.24. *Ben Bilemedim Benim de Yarım Hangisi? (Oyun Havası)*

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 26’da sergilenmektedir:

Tablo 26. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Sait Aydın (S)
Yaş/Doğum Yılı	1330 (R) 1914-1915 (M)
Meslek	Arabacı
Memleketi	Burdur/Tefenni, Kır Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Tefenni/Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Ben bilemedim benim de yarım hangisi?
Sürmelim, palazım, ceylanım
Gıcır gıcır da gelir yarin gağnısı
Aman aman*

¹⁰ Derlemeci “aman” sözcüğünün yanına, parantez içinde (1) rakamı koyup fiş sayfasının altında “(1) “üç gece” olması lazım” açıklamasını dipnot olarak vermiştir.

Şirine yavrum şirine

Takıver zillerin dördünü

Hiçine yavrum hiçine

Yaylada gördüm göçüne

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Siyahi. Denizli 51inci Piyade Alayı 2inci Tb. 6. Bl. efradından. Saz refakatinde” ifadeleri yer almaktadır.

3.25. Bayhar Havası

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 27’de sergilenmektedir:

Tablo 27. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Şükrü Atlay (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	22
Meslek	Lise 10. sınıf talebesi
Memleketi	Denizli/Acıpayam, Aşağı Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

Şu Bayhardan çıksın yan basa basa

Ta birliye geldim gan gusa guşa

Efelerde martin o da bizden olsa

Atma Yusuf atma ben yaralıyım

Aslımı sorarsan ben buralıyım

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Saz ile okudu” ifadesi yer almaktadır.

3.26. Zeybek

Derleme fişinde parçanın alındığı yer ve tarih belirtilmemiştir. Eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 28’de sergilenmektedir:

Tablo 28. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Nazmi Yürük (Ç) (klarinet)	Reşat Yürük (Ç) (cümbüş)
Yaş/Doğum Yılı	1312 (R) 1896-1897	1333 (R) 1917
Meslek	Muzikacı	Çalgıcı
Memleketi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Asker iken	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

Evlerinin önü gaya

Gayadan bakarlar aya

Avludaki goru taya

Bin gidelim emmim oğlu

Anan duyar, baban duyar

Arkamıza atlı goyar

Gelen atlı cana gıyar

Ben gidemem emmim oğlu

Anam duysun babam duysun

Arkamıza atlı goysun

Gelen atlı cana gıysın

Bin gidelim emmim oğlu

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “İki kardeşler. Klarnet” ifadeleri yer almaktadır.

3.27. Ovanın Darısını

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 29’da sergilenmektedir:

Tablo 29. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Nazmi Yürük (Ç) (klarinet)	Reşat Yürük (Ç) (cümbüş)
Yaş/Doğum Yılı	1312 (R) 1896-1897	1333 (R) 1917

Meslek	Muzikacı	Çalgıcı
Memleketi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Asker iken	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

Ovanın darısını

Sel yapmış yarısını

Aker oldum gidiyom

Helallaşalım gayrı

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Kadın oyun havası. Klarnet” ifadeleri yer almaktadır.

3.28. Emmim Oğlu

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 30’da sergilenmektedir:

Tablo 30. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hilmi Ersan (S)
Yaş/Doğum Yılı	26
Meslek	Lise İngilizce öğretmeni
Memleketi	Denizli/Merkez, Saltak Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Saz refakati” ifadesi yer almaktadır.

3.29. Davas Zeybeği

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 31’de sergilenmektedir:

Tablo 31. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Nazmi Yürük (Ç) (klarinet)	Reşat Yürük (Ç) (cümbüş)
Yaş/Doğum Yılı	1312 (R) 1896-1897	1333 (R) 1917
Meslek	Muzikacı	Muzikacı
Memleketi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi	Denizli/Merkez, Kaybanlar Mahallesi
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Asker iken	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Klarnet. Oyun” ifadeleri yer almaktadır.

3.30. Kadın Oyun Havası

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 32’de sergilenmektedir:

Tablo 32. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Cafer Çoban (S)	İbrahim Akşit (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1333 (R) 1917	1334 (R) 1918
Meslek	Bağırşakçı	Rençberlik
Memleketi	Denizli/Merkez, Çukurköy	Denizli/Acıbayam, Yumrutaş Köyü
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine	Kendi kendine ve babasından

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Üçünü de yavrum üçüne
Yaylada gördüm göçüne
Dakınver durur gız zillerin çiftini
Oyna da meydan senindir

Derdine yavrum derdine
Öldüm sürüne sürüne¹¹*

¹¹ Derlemeci “sürüne” sözcüğünün yanına, parantez içinde (1) rakamı koyup fiş sayfasının altında “(1) yanlıştır. M. S.” açıklamasını dipnot olarak vermiştir. M. S. kısaltmasının Muzaffer Sarısözen olduğu tahmin edilmektedir.

*Takınver dur Hanım dördüne
Oyna da meydan senindir*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Yalnız saz ile: (Virtuoz) Mahpushaneden. Akşit: Katilden mevkuf. Cafer: Katilden 7,5 seneye mahkum” ifadeleri yer almaktadır.

3.31. Arabaya Taş Koşdum

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 33’te sergilenmektedir:

Tablo 33. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Cafer Çoban (S)	İbrahim Akşit (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1333 (R) 1917	1334 (R) 1918
Meslek	Rençberlik	Rençberlik
Memleketi	Denizli/Acıbayam, Yumrutaş	Denizli/Acıbayam, Yumrutaş Köyü
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine	Kendi kendine ve babasından

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında herhangi bir söz bulunmamaktadır. “DÜŞÜNCELER” başlığı altında ise “Saz ile. (Virtüoz) Mahpushaneden. Akşit: Katilden mevkuf. Cafer: Katilden 7,5 seneye mahkum” ifadeleri yer almaktadır.

3.32. Adımı da Sevdiğim (Afşar Beyleri)

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 34’te sergilenmektedir:

Tablo 34. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	İbrahim Akşit (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1334 (R) 1918
Meslek	Rençberlik
Memleketi	Denizli/Acıbayam, Yumrutaş
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine ve babasından

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Adını(da) sevdiğim Avşar Beyleri {aman beyleri
Ya size de bir Vezirlik yakışır {of aman efem
Kusan da harbini asın çifteni
Garşinde kötü düşmanların {ah getip durur aman efendim*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Saz refakatinde okudu (Virtüöz): Mahbushaneden: Katilden 7,5 seneye mahkum” ifadesi yer almaktadır.

3.33. Dervent Dereleri Yol Vir Geçelim

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 35’te sergilenmektedir:

Tablo 35. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Muttalip Omur (S)	Hüseyin Kırdök (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	1338 (R) 1922	34
Meslek	Rençberlik	Rençberlik
Memleketi	Denizli/Çal, Ortaköy	Denizli/Davaz, Yarangüme (Kaledavaz)
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Derventleri yol ver geçelim
Sılaya gidecek yolları açalım
Gelin arkadaşlar biz bu yoldan vaz geçelim
Dervent dereleri dar geldi bana
Genç yaşında ölüm şen geldi bana*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Mahpushaneden. Her ikisi de katilden mevkuf ve muhakeme ediliyorlar. Saz ile okudular” ifadeleri yer almaktadır.

3.34. Oğlanın Adı Hacı Mülazım

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 36’da sergilenmektedir:

Tablo 36. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hüseyin Kırdök (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	34
Meslek	Rençberlik
Memleketi	Denizli/Davaz, Yarangüme (Kaledavaz)
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Oğlanın adı Hacı Mülazım
(Ben) Çarşıya gidiyorum neler ilazım
Ufak para olsa da o da ilazım
Şingir mingir metelik topla da gel*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Mahpushaneden. Katilden mevkuf, muhakeme ediliyor. Saz ile okudu” ifadeleri yer almaktadır.

3.35. Uzun Uzun Kavak Dallarında Fadimem

11 Temmuz 1938’de Denizli Merkez’den derlendiği belirtilen eserin kaynak kişi bilgileri Tablo 37’de sergilenmektedir:

Tablo 37. Kaynak Kişi Künyesi

Ad Soyad (S/Ç)	Hüseyin Kırdök (Ç)
Yaş/Doğum Yılı	34
Meslek	Rençberlik
Memleketi	Denizli/Davaz, Yarangüme (Kaledavaz)
Eseri Öğrendiği Yer/Kişi/Zaman	Kendi kendine

Derleme fişinde “PARÇANIN TEKSTİ” başlığı altında, eser için şu sözler kaydedilmiştir:

*Uzun uzun gavak dalların da Fatmam
Gazellerin dökülün, Hasbahçenin içinde gül memeleri öpsün
Anagız, anagız eremedim oynuna
Küçücükten alışmışsın giremedim goynuna*

Derleme fişinde “DÜŞÜNCELER” başlığı altında “Mahpushaneden. Katilden mevkuf, muhakeme ediliyor.” ifadeleri yer almaktadır.

4. DENİZLİ 1938 DOSYASINA İLİŞKİN DİĞER BELGELERDE YER ALAN BİLGİLER

Arşiv’de, 1938 yılında Denizli’de derlenen eserlerle ilgili olarak, yukarıda ele alınan derleme fişlerinin dışında, bu derlemelerin ses kayıtlarını içeren plak numaralarının not edildiği, biri daktiloyle diğeri ise el yazısıyla yazılmış iki adet liste bulunmaktadır.

Daktiloyle yazılmış olan listede,¹² 36 adet eser kayıt altına alınmış, söz konusu eserlerin plak numaraları ve plaktaki yerleri belirtilmiş ve eserler için 761’den 795’e kadar sıra numarası verilmiştir. Söz konusu listede, *Emmim Oğlu* türküsünden sonra 789 sıra numarasıyla, plak numarası 205, plak yeri b2 olarak gösterilen *Kadın Oyun Havası Peşrefi* adlı türküye ilişkin derleme fişi *Denizli 1938* başlıklı dosyada bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu listedeki eser sayısı, derleme fişlerinin yer aldığı dosyadaki eser sayısından bir adet fazladır.

Daktiloyle yazılmış listede *Süvariler Aman Aman* adlı eserin yanına “V” yazılmış; *Davas Zeybeği*, *Köşdere Zeybek Havası*, *Ferai Zeybek Havası*, *Seksileme*, *Denizli Üç Parmak Zeybeği*, *Sarayköy Zeybeği*, *Serenler (Denizli Zeybeği)*, *Peşrev (Kadın Oyun Havası)*, *Zeybek* ve *Davas Zeybeği* için “E” kısaltması; geriye kalan eserler için ise “R” kısaltması kullanılmıştır. İlgili satırlardaki “V” kısaltmasının “vokal” (sözlü) eserler için, “E” kısaltmasının “enstrümantal” (çalgısal) eserler için, “R” kısaltmasının ise “refakat”¹³ (eşlikli) eserler için kullanılmış olduğu düşünülmektedir. Enstrümantal ve eşlikli eserlerin kısaltmalarının yanına hangi enstrüman olduğu açıkça yazılarak belirtilmiştir. Sadece Zeybek adlı eserin yanına “Ut, Kl.” ibaresi yazılmıştır. Buradaki “Kl.”nin “klarinet” olduğu anlaşılmaktadır.

¹² Söz konusu liste, “*Arşivce ve Piyasaca Derlenen Plakların Listesi*” başlıklı dosyada yer almaktadır.

¹³ Derleme fişlerinde saz eşliği için “refakat” sözcüğü kullanılmaktadır, bu sebeple “R” harfinin “refakat”in kısaltmasına işaret ettiği anlaşılmaktadır.

Listede, enstrüman bilgilerinin yanında kaynak kişilerin ad ve soyadları verilmiştir.

El yazısıyla doldurulmuş olan diğer listede,¹⁴ “Sıra no”, “Eşyanın Adı ve Vasıfları”, “Miktarı”, “Ne suretle geldiği” ve “İzahat” başlıklarında bilgi verilmiştir. Söz konusu formda, derlenen eserlerin plak numaraları “Sıra no” olarak verilmiş, her bir sıra (plak) numarası için miktar “1” olarak belirtilmiş, “Ne suretle geldiği” sütununa sayfa başlarında birer kez “*arşivce derleme*” yazılmış ve geri kalan satırlara denden işareti konulmuştur. “İzahat” satırlarında, *Süvariler Aman Aman* adlı eser için “V” kısaltması; *Davas Zeybeği*, *Köşdere Zeybek Havası*, *Ferai Zeybek Havası*, *Seksileme*, *Denizli Üç Parmak Zeybeği*, *Sarayköy Zeybeği*, *Serenler (Denizli Zeybeği)*, *Peşrev (Kadın Oyun Havası)*, *Zeybek* ve *Davas Zeybeği* için “E” kısaltması ve geriye kalan eserler için ise “R” kısaltması belirtilmiştir. Ayrıca yine aynı satırda, enstrüman isimleriyle birlikte kaynak kişilerin ad soyadları not düşülmüştür.

El yazısıyla doldurulmuş olan söz konusu listede 36 adet eser kayıt altına alınmıştır. Tıpkı daktiloyla yazılmış olan listedeki gibi bu listede de *Emmim Oğlu* türküsünden sonra gelen *Kadın Oyun Havası Peşrefi* adlı türküye ilişkin derleme fişi, *Denizli 1938* dosyasında bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu listedeki eser sayısı da derleme fişlerinin yer aldığı dosyadaki eser sayısından bir adet fazladır.

5. SONUÇ

10-11 Temmuz 1938 tarihleri arasında Denizli’de gerçekleştirilmiş olan ve iki gün süren derleme çalışmasına ilişkin olarak Arşiv’de 35 adet derleme fişi bulunmakta, söz konusu fişlerde toplam 35 adet eserin derleme bilgisi yer almaktadır.

Derleme fişlerindeki bilgilere göre, Denizli’de gerçekleştirilen bu derleme çalışmasında 2’si Burdur’lu diğerleri Denizli’li olmak üzere toplam 16 kaynak kişi yer almıştır.

Kaynak kişiler tarafından, 2 adet eserin Burdur Tefenni ilçesinde, geriye kalan 33 adet eserin ise Denizli’de öğrenildiği belirtilmiştir. Derleme fişlerinde kaynak kişilerin bu eserleri kimden, nerede ve ne zaman öğrenmiş oldukları konusuna ilişkin elde edilen bilgiler Tablo 38’de sergilenmektedir:

¹⁴ Söz konusu liste, “*F. Arşivinin derlediği plaklar No:1-410*” başlıklı *Ankara Devlet Konservatuvarı Demirbaş Defteri*’nde yer almaktadır.

Tablo 38. Eserin öğrenildiği yer, kişi ve zaman bilgilerinin kaynak kişi sayısına dağılımı

Eserin Öğrenildiği Yer/Kişi/Zaman	Kaynak kişi sayısı
Hapishane	1
Harbiye Nezareti Bandosu, Halktan	1
Kendi kendine	12
Asker iken	1
Kendi kendine ve babasından	1

Tablo 38’de görüldüğü üzere, 16 kaynak kişiden 12’si, yani kaynak kişilerin % 75’i, eserleri “kendi kendine” öğrenmiştir.

Derleme fişlerinde aktarılan bilgilere göre kaynak kişilerin yaşları, meslekleri ve kaç esere kaynaklık ettikleri, Tablo 39’da özetlenmektedir:

Tablo 39. Kaynak kişilerin yaşları, meslekleri ve bu kişilerden derlenen eser sayısı

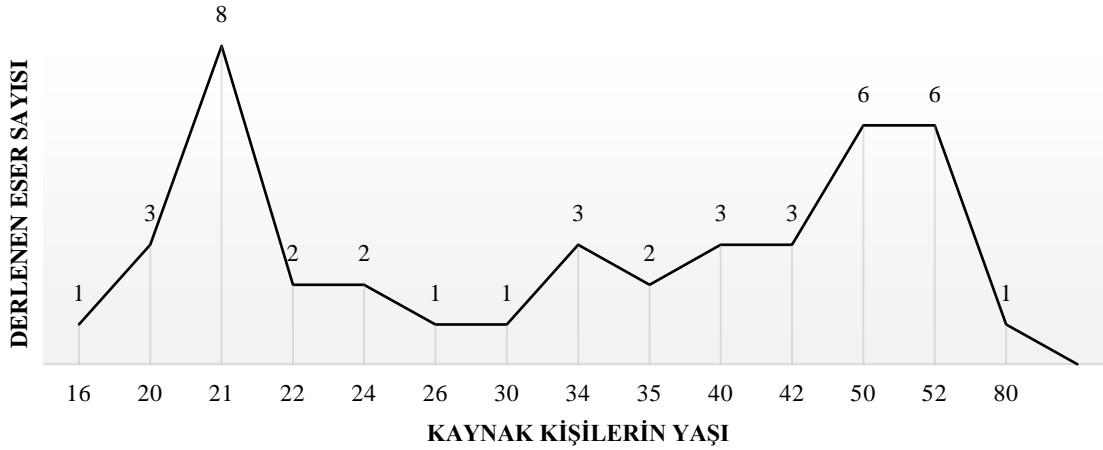
Ad Soyad	Yaş ¹⁵	Meslek	Söylediği/Çaldığı Eser Sayısı
İsmail Uzun	50	Lokantada Sazende	6
Hacı M. Salih Çalgı	52	Mızıkacı, Denizli Halkevi Bando Öğretmeni	6
Kalenderoğlu İbrahim	80	Manifaturacı	1
Hüseyin Saygın	30	Rençber	1
Hasan Hüseyin Sücüllü	35	Borsa Kontrol Memuru	2
Nevzat Üreyil	21	Sazcı	3
Salih Sücüllü	40	Buğday Koruma Muhafaza Memuru	3
Şükrü Atlay	22	Lise 10. sınıf talebesi	2
Sait Aydın	24	Arabacı	2
Nazmi Yürük	42	Muzikacı	3
Reşat Yürük	21	Çalgıcı	3

¹⁵ Doğum yılı Rumi takvime göre verilen ve Miladi takvim karşılığı Türk Tarih Kurumu Tarih Çevirme Kılavuzu’na göre iki ardışık yıl olarak çıkan kaynak kişilerin yaşı, ilk yıl göz önünde tutularak hesaplanmıştır. Örneğin, Miladi takvim karşılığı 1886-1887 olduğunda, söz konusu kaynak kişinin yaşı hesaplanırken doğum yılı 1886 olarak kabul edilmiştir.

Hilmi Ersan	26	Lise İngilizce Öğretmeni	1
Cafer Çoban	21	Bağırsakçı	2
İbrahim Akşit	20	Rençber	3
Muttalip Omur	16	Rençberlik	1
Hüseyin Kırdök	34	Rençberlik	3

Tablo 39’da görüldüğü üzere; Kaynak kişilerin en genci 16, en yaşlısı 80 yaşındadır. Bunların dışında; 2 kişi 50’li yaşlarda, 2 kişi 40’lı yaşlarda, 3 kişi ise 30’lu yaşlardadır. 16 kaynak kişinin 7’si, yani % 43,75 gibi bir çoğunluğunun 20’li yaşlarda olması dikkat çekicidir.

Tablo 39’da sergilenen bilgiler ışığında, derlemelere kaynaklık eden kişilerin yaş bilgilerinin derlenen eser sayısına dağılımı Görsel 2’deki grafikte gösterilmektedir:

Görsel 2. Kaynak kişilerin yaş bilgilerinin derlenen eser sayısına dağılımı

Grafikte görüldüğü üzere, derleme fişlerinde yer alan 35 eserin 12’sinin 50’li yaşlardaki kaynak kişiler tarafından, 8’inin ise 21 yaşındaki kaynak kişilerden derlenmiş olduğu dikkat çekicidir. Geri kalan yaş gruplarının 1 ila 3 adet esere kaynaklık ettiği görülmektedir.

Tablo 39’da sergilenen bilgilere göre; derlemelere kaynaklık eden 16 kişiden 5’i müzisyen, 4’ü rençberdir. Bunun dışında; öğretmen, memur, manifaturacı, talebe, arabacı ve bağırsakçı olanlar da bulunmaktadır. Buna göre, kaynak kişilerin herhangi bir meslek grubunda çoğunluk göstermeyip, farklı farklı mesleklere sahip olmaları ilgi çekicidir.

Derlenen 35 eserin 25'i sözlü eserdir. Bunların 3'ü eşiksiz icra edilmiş olup 22'sine *bozuk*, *saz* ya da *klarinet* çalgılarıyla eşlik edilmiştir. Bu eserlere ait derleme fişlerinde eser sözlerinin genellikle duyulduğu şekilde aktarılmış olduğu dikkat çekmekte, bu duruma bağlı olarak bazı eser sözlerinin yazımında özellikle yerel söyleyiş tarzının kâğıda olduğu gibi yansıtılmasına gayret edilmiş olduğu dikkat çekmektedir.

Derlenen eserlerin 10'u çalgısal olup derleme fişlerinde bu eserlerin *bozuk*, *klarinet*, *saz* ve *cümbüş* çalgılarıyla icra edilmiş olduğu belirtilmiştir.

Arşiv'de Denizli 1938 dosyasına ilişkin diğer belgelerden daktiloyle yazılmış olan listede ve el yazısıyla yazılmış olan listede *Adını da Sevdiğim* adlı eserin kaynak kişileri Muttalıp Umur ve Hüseyin Kırdök olarak yazılmışken *Denizli 1938* başlıklı dosyada yer alan söz konusu esere ait derleme fişinde kaynak kişi İbrahim Akşit olarak belirtilmektedir.

Söz konusu iki listede yer alan ilk 6 eserin bağlama eşliğinde icra edilmiş olduğu belirtilmiştir. Derleme fişlerinde ise bu eserlere ilişkin “bozuk refakatinde” ya da “bozuk ile” gibi ibareler kullanılmıştır.

Söz konusu iki listede yer alan *Zeybek* adlı esere ut ve klarinet enstrümanlarının eşlik ettiği belirtilmişken, derleme fişinde bu eserin eşlik enstrümanları *cümbüş* ve *klarinet* olarak gösterilmiştir. Yine adı geçen listelerde *Ovanın Darısı* adlı esere eşlik eden enstrümanın ut olduğu belirtilirken, derleme fişinde bu eserin eşlik enstrümanları *cümbüş* ve *klarinet* olarak gösterilmiştir.

Anılan listeler ile derleme fişleri karşılaştırıldığında hem bazı eser başlıklarının hem de bazı kaynak kişi adlarının yazımında küçük farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu farklılıklar, Tablo 40'ta karşılaştırmalı olarak sergilenmektedir:

Tablo 40. Derleme fişleriyle listeler arasında eser ve kaynak kişi isimlerinde gözlenen farklılıklar

Derleme Fişinde	El yazısıyla yazılmış olan listede	Daktilo ile yazılmış olan listede
<i>Davas Kırtı</i>	<i>Davas Kuru</i>	<i>Davas Kuru</i>
<i>Köşkdere Zeybek Havası</i>	<i>Köşkdere Zeybek Havası</i>	<i>Köşkdere Zeybek Havası</i>
<i>İğri de Büğrü Denizli'den</i>	<i>Eğri de Büğrü Denizli'den</i>	<i>Eğri de Büğrü Denizli'den</i>
<i>İğri de Büğrü Denizli'nin Yolları</i>	<i>Eğri de Büğrü Denizli'nin Yol</i>	<i>Eğri de Büğrü Denizli'nin Yol</i>
<i>Şu Çavdırda Bir Kuş Var</i>	<i>Şu Çadırda Bir Kuş Var</i>	<i>Şu Çavdırda Bir Kuş Var</i>
<i>Dervent Dereleri</i>	<i>Devent Dereleri</i>	<i>Devent Dereleri</i>

Nevzat Üreyil	Nevzat Uzeyil	Nevzat Üzeyil
Şükrü Atlay	Şükrü Altay	Şükrü Altay

15 طلب ادور

14 جعفر فردوسی

73 ابراهیم آقایی

76 سید فردوسی

EK: FOTOĐRAFLARDA YER ALAN KAYNAK KİŞİLER

Fotoğraf 1. İsmail Uzun

Fotoğraf 2. Salih algı

Fotoğraf 3. İbrahim Kalender

Fotoğraf 4. H¼seyin Saygın

Fotoğraf 5. Hasan H¼seyin S¼c¼ll¼

Fotoğraf 6. Nevzad Üreyil

Fotoğraf 7. Salih S¼c¼ll¼

Fotoğraf 8. Ő¼kr¼ Atlay

Fotoğraf 9. Sacid Aydın

Fotoğraf 10. Nazmi Y¼r¼k

Fotoğraf 11. Reřad Y¼r¼k

Fotoğraf 12. Hilmi Ersan

Fotoğraf 13. İbrahim Akřid

Fotoğraf 14. Cafer oban

Fotoğraf 15. Muttalib Umur

Fotoğraf 16. H¼seyin Kırd¼k

KAYNAKÇA

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı Folklor Arşivi, Denizli 1938 Dosyası,
Plak No: 200-207, Dosya No: 26

Arşivce ve Piyasaca Derlenen Plakların Listesi

“F. Arşivinin derlediği plaklar No:3–983-1450” başlıklı Ankara Devlet Konservatuarı
Demirbaş Defteri

Gazimihal, M. R. (2001). *Ülkelerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız*. Ankara: T. C. Kültür
Bakanlığı Yayınları

Türk Tarih Kurumu Tarih Çevirme Kılavuzu (t.y.). Erişim: 03.11.2022,
<http://ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/>